

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref
Spm 1011

Vår ref
13/459

Dato
21.03.2013

**Spm nr 1011 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Torgeir Trældal -
Grunnlaget for bondens inntekt, og hvordan gjennomsnittsinntekten ser ut for de
bøndene som karakteriseres som heltidsbønder**

Representanten Torgeir Trældal stilte følgende spørsmål:

”Kan statsråden redegjøre for hva som medregnes i grunnlaget for bondens inntekt, samt hvordan gjennomsnittsinntekten ser ut for de 6 pst. av bøndene som karakteriseres som heltidsbønder?”

Spørsmålet refererer delvis til inntektsdata fra Budsjettnemnda for jordbruket og delvis til SSBs statistikk basert på selvangivelsesdata for personen som er registrert som hovedbruker i jordbruksbedrifter drevet av personlig bruker (enkeltpersonforetak).

Budsjettnemndas totalkalkyle for jordbruket er et sektorregnskap for hele jordbruket. Bruttoinntektene omfatter verdien av jordbruksprodukter til salg og hjemmeforbruk i produsentenes husholdning, endring i buskapsverdien, inntekter fra kjøring med jordbrukets maskiner utenfor jordbruket, verdien av eget arbeid ved investeringer og statstilskudd.

I spørsmålet vises det spesielt til etterbetaling fra TINE og Nortura og inntekter fra leiekjøring. Alle disse inntektene er inkludert i totalregnskapet. På kostnadssida inngår forbruk av produksjonsmidler og tjenester som er levert fra andre sektorer, samt kapitalslit. Kapitalslitet beregnes av prisnivåjustert saldo og i beregningen av resultatmålet ”Vederlag til arbeid og egenkapital” er også realrente på lånt kapital trukket fra. På dette grunnlaget beregnes inntekt per årsverk utført i sektoren, uavhengig av hvem som utfører arbeidet. Siden Totalkalkylen ikke er basert på enkeltbruksdata, kan den ikke deles inn etter gårdbrukernes/brukerfamiliens arbeidsinnsats i og utenfor sektoren.

Statistikken SSB publiserte 8. mars er basert på selvangivelsesdata for hovedbruker på gårdsbruk drevet av personlig bruker. SSB skriver at:

”Statistikken bygger på opplysninger fra skattestatistikk for personer og omfatter jordbruksbedrifter (gårdsbruk) drevet av personlig bruker. Av i alt 45 612 jordbruksbedrifter i 2011 inngår 42 788 i statistikkgrunnlaget. Fradrag som blant annet renteutgifter er ikke trukket fra inntektene. Datamaterialet som statistikken bygger på, gir ikke mulighet til å skille mellom næringsgjeld og privatgjeld.”

Statistikken viser bl.a. skattemessig næringsinntekt fra jordbruk, dvs. den delen av gårdens inntekt som er ført på hovedbruker. Inntekten fra gårdsbruket kan deles på flere selvangivelser. Ev. ektefelles næringsinntekt fra bruket er ikke inkludert i denne statistikken. I 2011 var 83 prosent av samlet næringsinntekt ført på bruker, og 17 prosent på ektefelle/samboer. Iflg. SSB hadde 6 955 positiv næringsinntekt fra jordbruk for både bruker og ektefelle/samboer, 23 584 bare for bruker, 1 004 bare for ektefelle mens 11 245 mangler positiv næringsinntekt.

Siden denne statistikken er basert på selvangivelsesdata, kan den deles inn etter hvor mye av hovedbrukerens totale inntekt som kommer fra jordbruk. Men verken SSB eller departementet gjør noe formelt skille mellom det som kan kalles heltids- eller grader av deltidsbønder/-bruk. Det bor ofte flere yrkesaktive på et gårdsbruk, og det gjøres mange ulike tilpasninger mhp. deling av arbeid på bruket og innleie av arbeidskraft og tjenester. Ulike nærings- og yrkeskombinasjoner har alltid preget norsk jordbruk.

I spørsmålet bes det om en beregning av gjennomsnittsinntekten ”for de 6. pst. av bøndene som karakteriseres som heltidsbønder.” Denne delen av spørsmålet synes å ha referanse til en spørreundersøkelse fra Bygdeforskning. Bygdeforskning spurte 1.700 jordbrukshusholdninger om hvor stor andel av husstandens samlede nettoinntekt som kom fra gårdsdriften? 6 prosent av husstandene svarte i 2012 at de hadde hele sin inntekt fra gården i 2011. Heller ikke Bygdeforskning benytter dette som definisjon på ”heltidsbønder”. Det ville innebære at brukere som har alt sitt arbeid og all sin inntekt fra bruket, ville bli definert som deltidsbønder, dersom de hadde ektefelle med eget yrke og inntekt.

Med grunnlag i statistikken publisert 8. mars har SSB kjørt ut statistikk over hovedbrukerens skattemessige næringsinntekt inndelt etter hvor mye av vedkommendes inntekt som kom fra jordbruket, jf. tabellen nedenfor.

Tabell 1. Brutto inntekt og næringsinntekt fra jordbruk, for hovedbruker på personlig drevne jordbruksbedrifter i 2011.¹⁾

Næringsinntekt jordbruk etter andel av bruttoinntekt	Antall brukere	Brutto inntekt i alt	Herav næringsinntekt jordbruk
Alle brukere	42 788	511 300	154 000
Uten positiv næringsinntekt fra jordbruk	12 249	520 600	-
1 - 9 prosent av bruttoinntekt	6 261	592 500	28 400
10 - 49 prosent av bruttoinntekt	11 339	503 700	128 100
50 - 89 prosent av bruttoinntekt	7 497	480 400	344 500
90 prosent og mer av bruttoinntekt	5 442	455 300	436 800

1) Kilde: Statistisk sentralbyrå.

12,7 prosent av brukerne hadde mer enn 90 prosent av sin inntekt fra næringsinntekt jordbruk. De hadde en gjennomsnittlig næringsinntekt jordbruk i 2011 på 436.800. Hovedbrukerens samlede inntekt avtar jo høyere andel av inntekten som kommer fra jordbruket. Det framgår

ikke av statistikken hvor mange timer disse brukerne jobbet på bruket i 2011 og hvor mye arbeidskraft som var leid. SSB har koblet næringsinntekt jordbruk til den fullstendige tellingen for 2010. Den statistikken viser at hovedbrukere som brukte mer enn 90 prosent av sin arbeidstid i jordbruket, hadde en gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruket på 251.900 kroner.

I 2011 var hovedbrukerens næringsinntekt fra jordbruk iflg. skattestatistikken 154.000 kroner. Iflg. SSBs fulltelling i 2010 utførte hovedbrukeren i gjennomsnitt 0,61 årsverk på bruket selv. Forutsatt samme arbeidsinnsats i jordbruket i 2011, gir det en gjennomsnittlig næringsinntekt per årsverk på 253.000 kroner.

Jeg gjør oppmerksom på at det her er snakk om to ulike resultatmål. I den skattemessige næringsinntekten er, som nevnt, ikke rentekostnaden på lånt kapital trukket fra.

Jeg viser for øvrig til at bondeorganisasjonene Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag er representert i Budsjettnemnda for jordbruket og at nemnda avgir omforent materiale til jordbruksforhandlingene.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum